

Datum

20 juni 2021

Onderwerp

VNG inbreng CD gezond en veilig werken 24 juni

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

U heeft op 24 juni het commissiedebat Gezond en Veilig Werken. Een aantal agendapunten betreffen het asbestdossier.

Wij willen in het bijzonder aandacht vragen voor agendapunt 11 over de uitwerking van de op 17 november 2020 met algemene stemmen aangenomen [motie](#) over “het versterken van publieke sturing en handhaving op het asbestdossier”.

Concreet verzoekt die motie “door te pakken en de uitgangspunten van het rapport van Frissen serieus te nemen bij de aanpak en daarmee als overheid de publieke sturing en handhaving op het asbestdossier te versterken, en de Kamer te informeren over de stand van zaken in het eerste kwartaal van 2021”.

Wij zijn van mening dat de uitgangspunten van het NSOB [rapport van Frissen](#) ‘Gevangen door belangen’ niet serieus genomen zijn door het ministerie van SZW en dat de motie daarmee nog niet is uitgevoerd. Het huidige systeem een klein beetje verfijnen is onvoldoende omdat een geheel nieuw stelsel nodig is. De asbestsanering is al jaren schreeuwend duur en veel te ingewikkeld geworden omdat private partijen beslissen wat nodig is. Het advies is dan altijd alles doen wat mogelijk is, niet wat nodig is. Dit frustriert de asbestsanering hevig en daar leiden vastgoed- en huizenbezitters, corporaties en agrariërs onder.

Wat SZW voorstelt in de geagendeerde brief (25 834, nr. 177) is onvoldoende omdat:

- Er geen rekening is gehouden met een integrale benadering in het asbestdossier. Het asbeststelsel bestaat uit een tweetal aandachtsgebieden. Enerzijds de arbeidsomstandigheden en anderzijds de leefomgeving.
- Het asbeststelsel is enkel vanuit een te beperkte arbo focus ontstaan en ingericht. Maar gemeenten gaan niet over arbeidsomstandigheden. Gemeenten moeten dus gebruikmaken van een arbo stelsel voor een inschatting van risico's op de leefomgeving. Dat is nog steeds onnodig ingewikkeld en omslachtig.
- SZW heeft eigenstandig een beleidskeuze gemaakt verbeteringen te zoeken in het bestaande (arbo)stelsel. Zelf heeft het departement meerdere keren aangegeven: de trein rijdt, partijen mogen instappen op een volgend station, maar de richting is al bepaald. De richting is echter niet goed.

VNG verzoek aan de commissie SZW

Wij willen dat met de aanbevelingen van Frissen in de hand opnieuw naar het asbestdossier wordt gekeken vanuit een integrale benadering. Zodat leefomgeving ook de aandacht krijgt die nodig is.

Wij verzoeken u minister Koolmees te rappelleren dat het ministerie van SZW op een zorgvuldige integrale wijze opvolging gaat geven aan het rapport Frissen en de motie en in samenwerking met andere betrokken departementen, VNG Aedes, LTO en Vereniging Eigen Huis te kijken naar fundamenteel herontwerp van het asbestdossier.

Achtergrondinformatie

Voor de leefomgeving spelen de effecten op de milieukwaliteit en de gezondheid van inwoners een grote rol. Daarom verwijzen wij u graag naar:

- [de reactie van de VNG op de internetconsultatie 'modernisering asbeststelsel'](#)
- [de VNG brief van 12 oktober 2020 aan het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid](#)

Belangrijke passages van de managementsamenvatting uit het rapport 'Gevangen door belangen?'

In de gebouwde omgeving is sinds het verbod in 1993 nog veel asbest aanwezig. Daarom is er een stelsel ontwikkeld, bedoeld om de inschatting van risico's van bestaande asbesttoepassingen en de verwijdering ervan effectief en veilig te laten plaatsvinden. Dit asbeststelsel is voor een belangrijk deel gebaseerd op zelfregulering en marktwerking.

Dergelijke zelfregulering past op dat moment op populaire ideeën over een bedrijfsmatige overheid, die taken overlaat aan of afstoot naar de markt. Het eerst nog vrijwillige stelsel van certificatie wordt per ministeriële regeling op grond van het Asbestverwijderingsbesluit van augustus 1994 verplicht gesteld (per 1 januari 2006 is het certificatiestelsel overgeheveld naar de Arbeidsomstandighedenregeling en daarmee onder verantwoordelijkheid van het ministerie van SZW gekomen). Daarmee ontstaat een uitzonderlijk stelsel: waar bij andere gevaarlijke stoffen bedrijven zelf verantwoordelijk zijn voor het opstellen van zorgvuldige werkwijzen en plannen van aanpak, wordt in het asbestveld gewerkt volgens de eisen die zijn vastgelegd in certificatieschema's door een private beheersstichting met publiekrechtelijke bevoegdheden (destijds Stichting Beheer Certificatieregelingen, later Stichting Certificatie Asbest, ofwel Ascert) – daartoe bevoegd op basis van een convenant met het ministerie van SZW. In de jaren daarna wordt het asbestbeleid en het certificeringsstelsel steeds verder aangescherpt (en duurder). Er ontstaat steeds meer een bijzonder stelsel waarin regels en normen gebaseerd zijn op worst case scenario's.

“Zo'n stelsel gebaseerd op zelfregulering en marktwerking werkt alleen goed als aan een aantal basisprincipes wordt voldaan:

- een goed functionerende representatie en weging van publieke waarden (o.a. consensus over de wijze van representatie, consensus over de inrichting van het stelsel, adequate procedures voor optredend conflict);
- een adequate risico- en normbepaling (o.a. voldoende en geaccepteerde kennis over de risico's die zich voordoen in bepaalde situaties of bij specifieke werkzaamheden, consensus over de gewenste normstelling);
- een passende invulling van kwaliteitsborging en toezicht (o.a. goed gereguleerde toetreding tot de markt, voldoende garanties tegen 'moral hazard'); en
- een productieve ontwikkeling van het stelsel (o.a. gericht op het tot stand brengen van innovatie, minder bureaucratie en een goed functionerend zelfreinigend vermogen).

In het huidige stelsel is onvoldoende sprake van realisatie van deze principes, uitgangspunten en gewenste effecten.

Een redelijke weging van belangen komt niet tot stand. Er zijn onvoldoende 'checks and balances', het ontbreekt aan bescherming van zwakke belangen en garanties tegen het optreden van perverse effecten stelt het rapport.

Er is niet per definitie sprake van rechtvaardige prijsvorming en er ontbreken prijsprikkels voor innovatie. Het stelsel zelf kent een omvangrijk geheel van regels en procedures, dat niet bijdraagt aan verlaging van administratieve lasten en transactiekosten. Er is teveel functiemenging (bijvoorbeeld omdat partijen die belang hebben bij bepaalde regelgeving ook een belangrijke rol spelen in de vaststelling van de normstelling in die regelgeving; en omdat wetgeving en de handhaving daarvan versnipperd zijn) en belangenkoppeling (bijvoorbeeld wanneer wetenschappelijke kennis inzake existentiële gezondheidsrisico's en ecologische schade commerciële belangen dient).

Frissen concludeert: "Daarom zien we ook geen grote kans dat het optimaliseren van dit stelsel zal leiden tot gewenste uitkomsten. Aanpassingen dreigen terecht te komen in dezelfde houdgreep, die lastig te veranderen is. De ingezette weg van aanpassing en verbetering zal vanwege een voortgaande belangenstrijd suboptimale uitkomsten brengen. Fundamenteel herontwerp van het stelsel is geboden, op zo'n manier dat publieke waarden weer geborgd worden".